

Wat ga je leren?

- het medium 'tantum' (*deponentia*)
- het medium met eigen betekenis ('betekenis-medium' of *intransitiefgebruik*)
- het wederkerend gebruik van het medium ('zich')
- transitieve werkwoorden (met lijdend voorwerp) met mediumvervoeging (zgn. *belanghebbend medium*)
- het praesens en imperfectum van βούλομαι, φοβέομαι en δύναμαι
- het praesens, imperfectum en aoristus medium van λύομαι en ποιέομαι

- de avonturen van Odysseus: Kalypso, Nausikaä en de Faiaken

Odysseus' moeizame thuisreis

1. Lees De toorn van Poseidon, de eerste verzen van de *Odysseia* en beantwoord de volgende vragen.
  - a. Wie wordt door de dichter aangeropen?
  - b. Welk woord uit de regels 1-10 geeft als het ware de inhoud van de *Odysseia* heel kort weer?
  - c. Wat wordt bedoeld met 'de man van velerlei wegen' (r. 1)?
  - d. Wat is volgens regel 1-10 de globale inhoud van de *Odysseia*?
  - e. 'De andere helden' (r. 11): geef enkele voorbeelden van helden die bedoeld zijn.
  - f. 'Hem alleen' (r. 13): in welke twee opzichten is Odysseus alleen? Uit welke woorden van r. 11-21 blijkt dat de terugkeer van Odysseus naar Ithaca is voorbestemd?
2. Maak een korte samenvatting van Odysseus' belevenissen tot hij in slaap valt op het eiland van de Faiaken. In deze samenvatting geef je kort de verschillende momenten van het verhaal aan. Verder vermeld je waarom Poseidon zo boos is op Odysseus en wie Kalypso is.
3. Kijk naar ill. 3. Geef van 6 goden die aan de vergadering deelnemen, aan wie ze zijn.
4. Kijk naar ill. 4. Beschrijf in enkele zinnen de sfeer die het schilderij weergeeft.

WOORDEN TEKST 15A

ἀφικνέομαι, aor.	(aan)komen (in), bereiken,
ἀφικόμην (εἰς + acc.)	arriveren
ἐπιμελέομαι + gen.	zorgen voor, zich bekom- meren om
ἔρχομαι, aor. ἦλθον	gaan, komen
ἡ θυγάτηρ (θυγατρός)	dochter
ἡ κόρη	meisje
παρακελεύομαι + dat.	aansporen
τὸ εἶμα (εἵματος)	kleding(stuk), mv. kleren, kleding
ἐπιλανθάνομαι + gen.	vergeten
κειῖμαι	liggen
γαμέομαι	trouwen (onderwerp: de vrouw)

βούλομαι	willen
ἐγείρομαι	wakker worden
παρά + acc.	naar (van personen)
ὁ ποταμός	rivier
ἄπειμι, inf. ἀπεῖναι	1. afwezig zijn 2. verwijderd zijn
δύναμαι	kunnen
παρασκευάζω	klaarmaken, gereedmaken
αἰδέομαι + inf. + acc.	1. zich schamen om 2. ontzag hebben voor, respecteren
ἡδομαι + dat.	blij zijn met, zich verheugen over

Grieks in het Nederlands

1. Welk dier zal bedoeld worden met hippopotamos? _____
2. Welke Nederlandse woorden hangen samen met δύναμαι? _____

TEKST 15A Nausikaä

Grammatica Tekst 15A

Leer eerst het praesens, de imperativus en infinitivus van δύναμαι, βούλομαι en φοβέομαι en de begrippen 'athematisch'/'thematisch' op pag. 10.

1. ἐπιμελεῖται (r. 2): met welke naamval gaat ἐπιμελέομαι? _____
2. Vergelijk καθεύδει (r. 4) en ἐπιλανθάνει (r. 6).
  - a. Wat valt je aan de vorm van beide werkwoorden op? _____
  - b. Wat moet je dus goed weten om de vorm correct te kunnen vertalen? _____
3. Welke constructie volgt er op χρή (r. 7)? _____
4. ἔσει (r. 8): pas je kennis van vraag 2 toe op deze vorm. Welke persoon is het dus? _____
5. Σοὶ αὐτῷ (r. 14): hoe vertaal je αὐτῷ hier? _____
6. - Noteer uit regel 11 t/m 17 de 8 werkwoordsvormen met een medium-uitgang
- Zet de 1e persoon praesens ernaast. _____
7. Geef van deze vormen met een medium-uitgang aan welke thematisch zijn en welke athematisch. _____
8. τέκνον ἐμόν (r. 21): in welke naamval staan deze woorden? _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4. Τούτοις τοῖς λόγοις Ναυσικάα τὸν πατέρα πείθει (r. 18): waar-
van overtuigt Nausikaä haar vader? _____
5. τὸν γάμον (r. 19): welk huwelijk? _____
6. Οὗτος δὲ πάντα νοεῖ (r. 20): wat begrijpt Nausikaä's vader zo
goed? _____
7. Wat zeggen deze regels over de verhouding tussen dienaressen en
een prinses? _____
8. Ἐνταῦθα (r. 25): welke plaats wordt bedoeld? _____

ΤΑΑΛΟΕΦΕΝΙΝΓΕΝ ΤΕΚΣΤ 15Α

- A. De volgende werkwoordsvormen staan door elkaar. Rangschik de vormen onder actief en medium.
ἀφικνοῦνται, ἔπασχον, ἔρχεται, γαμεῖτε, παρέχειν, βούλεσθαι, ἔφευγες, ἴσταται, φαίνει (2x), βούλου,
βαίνομεν

actief

medium

- B. Vertaal de volgende werkwoordsvormen:

1. δύνασαι _____
2. βούλεσθαι _____
3. φοβεῖσθε (2x) _____
4. βολόμεθα _____
5. βούλει _____

6. δύνασθε (2x) _____
7. φοβεῖ _____
8. φοβοῦ _____
9. δύναται _____
10. δύνανται _____

- C. Vertaal de volgende werkwoordsvormen:

1. ἀποκρινόμεθα _____
2. κεῖσαι _____
3. κεῖσθαι _____
4. παρακελεύεται _____
5. ἔρχεσθε (2x) _____
6. ἔρχου _____
7. αἰδοῦνται _____
8. παρασκευάζει _____

9. ἐπιλανθάνει _____
10. ἐπιμελεῖσθαι _____
11. γαμεῖ (2x) _____
12. ἀφικνούμεθα (2x) _____
13. ἐγειρόμεθα _____
14. ἦδεσθε (3x) _____
15. βούλει _____

WOORDEN TEKST 15B

ἀνίσταμαι	opstaan
φαίνω, aor. ἔφηνα	tonen, laten zien
φαίνομαι	1. verschijnen
(vaak + inf.)	2. schijnen (te), toeschijnen
γυμνός	naakt, onbedekt
φοβέομαι	bang zijn (voor), vrezen
ἵσταμαι	gaan staan, blijven staan
γίγνομαι, aor. ἐγενόμην	1. geboren worden, ontstaan
	2. worden (als koppelwerkwoord)
	3. gebeuren
οὔπω/οὐ . . . πω	nog niet
ἡ αἰδώς (αἰδοῦς)	1. schaamte, gêne
	2. respect, ontzag

ἄπτομαι + gen.	aanpakken, vastpakken
πάσχω, aor. ἔπαθον	1. lijden, te verduren hebben
	2. ondervinden, ervaren
ὁ πόντος	zee
ἐπίσταμαι	1. weten, kennen
+ inf.	2. kunnen
ἡ ἐσθής (ἐσθήτος)	kleding
παρέσχω	ik gaf, ik verschafte (aor. van παρέχω)
(inf. παρασχεῖν)	παρέχω
ἡγέομαι + dat.	leiden, voor(op)gaan
ἡ εὐτυχία	succes, geluk, voorspoed

Grieks in het Nederlands

- Zoek op wat fenomeen betekent.
  - Van welk Grieks woord is het afgeleid?
- Zowel gymnasium als gymnastiek zijn afgeleid van γυμνός. Zoek uit wat deze begrippen in het oude Griekenland met elkaar te maken hadden (zie Les 26, pag. 88).
- Zoek op wat haptonomie betekent.
  - Met welk Grieks woord hangt het samen?

TEKST 15B Odysseus en Nausikaä

Grammatica Tekst 15B

Leer nu ook het imperfectum van δύναμαι, βούλομαι en φοβέομαι op pag. 10.

- ἐφαίνετο (r. 3): wat betekent φαίνομαι + infinitivus ook al weer?
- γυμνός ἦν (r. 3): wie is onderwerp?
- Noteer uit regel 1 t/m 7 de werkwoordsvorm die als δύναμαι wordt vervoegd.
  - Hoe kun je dit type werkwoord herkennen?
- τις θεός (r. 9): hoe moet je τις hier vertalen?
- ὁμοία (r. 9):
  - Waarom staat er ὁμοία en niet ὁμοῖος?
  - Met welke naamval gaat ὁμοῖος?
- τις ἀνθρώπων (r. 10): hoe moet je τις hier vertalen? (let op: er staat niet τις ἄνθρωπος)
- Μακαριώτατος (r. 11): is dit een comparativus of superlativus?
- ἄψασθαι (r. 13): met welke naamval gaat ἄπτομαι?
- ἐλέησον (r. 16): welke vorm is dit van het werkwoord ἐλεέω? (let op de -σ- in de uitgang en merk op dat de vorm geen augment heeft)
- πρώτην (r. 16): πρώτην vertaal je hier predicatief. Hoe dus?
- ἡγήσασθαι (r. 19): ἡγέομαι heeft verschillende betekenissen. Met welke naamval is het in deze zin geconstrueerd?

O1

De ontmoeting van Odysseus en Nausikaa op een tekening van de Nederlander Willem van Mieris (1662-1747).

10. Welke informatie geven de regels 20-21 (μέλλουσιν)? Bedenk goed wie dit zegt.
11. Bekijk ill. 5a/b en ill. O1 goed. Ze stammen uit verschillende perioden (ill. 5a/b is een Griekse vaasschildering uit de 5de eeuw v. Chr. en O1 is een tekening door een Nederlandse kunstenaar uit de 16de/17de eeuw).
- a. Wat zijn de belangrijkste overeenkomsten tussen beide afbeeldingen in de manier waarop ze het verhaal uitbeelden?
- b. Noem ook twee belangrijke verschillen.

TAALOEFFENINGEN TEKST 15B

A. Vertaal de volgende werkwoordsvormen:

1. ἐδυνάμεθα	_____	6. ἐβούλεσθε	_____
2. ἐδύνασο	_____	7. βούλεσθε (2x)	_____
3. δύνασο	_____	8. ἐφοβοῦ	_____
4. ἐφοβεῖτο	_____	9. ἐβούλοντο	_____
5. φοβεῖται	_____	10. ἐφοβεῖσθε	_____

B. - Zet de volgende praesens-vormen om in het imperfectum
- Vertaal daarna het imperfectum.

1. βούλεσθε	_____
2. φοβεῖται	_____
3. βούλομαι	_____
4. δύνανται	_____
5. φοβεῖ	_____
6. δυνάμεθα	_____

C. Kies de juiste betekenis:

1. ἀνιστάμην	_____	6. ἵστατο	_____
2. ἠπίστατο	_____	7. ἤπτεσθε	_____
3. ἠγοῦντο	_____	8. ἠγείρετο	_____
4. ἠδούμεθα	_____	9. παρεκελευόμεθα	_____
5. ἐφαίνου	_____	10. ἀφικνοῦντο	_____
-
a. zij leidden	d. ik stond op	g. zij konden	j. hij ging staan	m. zij kwamen aan
b. zij pakten vast	e. zij gingen staan	h. wij spoorden aan	k. hij wist	n. wij schaamden ons
c. jij scheen	f. jullie pakten vast	i. ik werd wakker	l. hij werd wakker	o. wij stonden op

WOORDEN TEKST 15C

ἀποκρίνομαι	antwoorden	λούω	wassen
νέμω	verdelen, toedelen	λούομαι	zich wassen
ἀγαθός	goed	ὁ ὤμος	schouder
εἴτε . . . εἴτε	of . . . of, hetzij . . . hetzij	παρά + dat.	bij
ἐπεί, ἐπειδή	1. toen, nadat (+ verleden tijd) 2. aangezien, nu (als voegwoord)	ἡ χάρις (χάριτος, acc. χάριν)	1. charme 2. gunst, dank
παρίσταμαι + dat.	bijstaan, helpen	κάθημαι	zitten
Διός, Δί, Δία (gen., dat., acc.)	Zeus	θεάομαι	bekijken, beschouwen

Grieks in het Nederlands

- Er zijn in het Nederlands veel woorden die samengesteld zijn met het Griekse voorzetsel παρά. Het woord παρά heeft behalve de betekenis 'bij', ook nog andere betekenissen, zoals 'naast', 'langs', 'tegen'. Welke betekenis van 'para' tref je in de volgende woorden aan?

a. paraplu	_____	d. paragraaf	_____
b. parallel	_____	e. paramedisch	_____
c. parachute	_____	f. parasol	_____
- Wat betekent het als je van iemand zegt dat hij een charismatisch persoon is? Als je het niet weet, zoek je het op. _____
- Van welk woord is theater afgeleid? _____
  - Wat betekent het dus letterlijk? _____

Opdracht woorden Les 15

In onderstaande reeksen staat steeds één woord dat op grond van betekenis daarin niet thuishoort. Welk? Geef aan waarom dit woord er niet in thuishoort.

1. ὤμος	ὄπλα	κεφαλή	χείρ	_____
2. ἀγαθός	εὖνους	καλός	ἐχθρός	_____
3. ἔρχομαι	θεάομαι	ἀκούω	σκοπέω	_____
4. φοβέομαι	βάλλω	αἰδέομαι	λυπέω	_____
5. μήτηρ	θυγάτηρ	ἀδελφός	δοῦλος	_____

